

ЖИВЕТИ И СЛУЖИТИ¹

Ктео бих да после нашег сусрета у вама остане нешто важно. Наравно, један сусрет је мало. Али, није бољи онај ко више зна већ ко боље зна. Ко јасно мисли, тај јасно и излаже. Морам да кажем да сам ја тек сада у овим својим годинама (72) почео да разумевам нешто о свом животу. Постоје неки суштински моменти које, ако вас родитељи нису научили до школе, касније више не можете научити. Међутим, ви учите дванаест година у школи, због чега? Затим на факултетима студирате пет или шест година. То је већ осамнаест година, осамнаест година живота. И ви ћете се усавршавати, сваке године бивати све стручнији, и све време ћете се бавити професионалном делатношћу. Данас постоји велики број најстручнијих професионалаца. Шта је проблем? Сви се баве својом професионалном делатношћу, а нико се не бави једном важном ствари – нико се не бави формирањем типа личности.

Ако вам поставим питање какав тип личности треба да живи на земљи – нико неће знати да одговори. Реците ми који је то тип личности бацио атомску бомбу на Хирошиму и Нагасаки? Кажите ми какав је то тип личности који је затворио близу милион Срба у један логор и уништио их? Који је тип личности над вијетнамским народом 10 година испробавао све врсте оружја које је имао? Ако сретнете те људе на улици, нећете моћи да кажете да се они било чиме разликују од других људи. Они чак могу да вам држе предавања, они су искусни професионалци, али као људи нису добри. Када још одрастете желим да учините једну малу ствар. Сетите се себе у првом разреду основне школе и размислите шта се десило с људима који су учили с вама. И схватићете да многи од њих немају свој стварни живот. Сретао сам значајне научнике који су били тешки алкохоличари. Видео сам многе политичаре који су били корумпирани. Знао сам значајне научнике који су измислили атомску бомбу, али су се после кајали. Шта вам желим свима? Желим

¹ Ово је редигована и скраћена бесједа руског епископа городецког и ветушког г. Августина, одржана студентима Филолошког факултета, приликом скорашње посјете универзитетске делегације из Нижњег Новгорода Универзитету у Бањој Луци.

вам, када будете учили, не само да учите свој предмет, већ да размишљате о узрочно-последичним везама.

Када бих могао поново да бирам, ја бих се сигурно уписао на филолошки факултет. Филологија даје разумевање језика, схватање предмета. Од свих људи који се баве наукама, политикологијом, економијом, ја не знам никога ко дубоко познаје свој предмет. Познајем блиставог филолога, дописног члана Руске академије наука. Ја бих с њим могао разговарати по читаве дане, нема ствари о којој он нешто не зна. Али, шта разликује њега од других научника? Њега разликује схватање, он разуме ствари. Као филолозима, могу вам рећи једну тајну. Када бих провео с вама макар једну недјељу, ми бисмо после тога могли да организујемо најбоље образовање на свету. Када будете имали децу, биће вам корисно ово што ћу вам рећи. Најпре мала дигресија. Ја сам се као свештеник сретао с многим људима у најгорим тренуцима њиховог живота. Исповедио сам много људи. Исповедао сам људе који су били осуђени на смртну казну. Видео сам велики број наркомана, алкохоличара. Срео сам много људи који нису имали среће у браку. И много жена које више не могу да рађају децу. Шта је разлог томе? Узрок је у неправилном васпитању од најранијег детињства. Када се зачне дете, морају се прекинути односи с мужем. Ко обнавља људски род? Жене. Мушкарац сеје, а жена носи и одгаја то семе. Ако је жена чиста, родиће чисто дете, ако је жена прљава, родиће прљаво дете. Ако је жена лошег карактера, родиће и дете с лошим карактером. Ако жена осуђује, родиће дете које осуђује. То је једна тема. Друга тема је оно што носимо у себи; све што имамо у себи не припада нама. Све што је у нама јесте оно што је било у нашем роду. Отприлике од 15 до 20 колена. Које колена своје породице ви знате? У нас у Русији најдаље што знају је три до четири колена. А треба да знамо до 20 или 30 колена. Мој друг, гроф Н. који живи у Паризу, зна своје родословно стабло и о сваком из његовог рода зна ко је и какав је био. Зато што лоше знамо своје родословно стабло, зато немамо среће у животу. Неко од наших предака је учинио нешто лоше и зато немамо среће. Видите да сам почео да говорим о нечему другом, више не говорим о човеку професионалцу.

Поставићу вам још једно питање: Шта је важније, човеково понашање или оно што је у човеку? Најважније је оно што је у човеку. Али, ако мислите да су у човеку јетра, гуштерача, плућа, онда грешите. Питам вас: Чиме ме гледате, очима? Чиме ме чујете, ушима? А сада замислите да сам умро, лежим мртав пред вама. Имам очи, али зашто оне не виде?

Уши такође имам, али оне не чују. Имам језик, али зашто не говори? Значи да ме гледате својом душом. Шта су то очи? Очи су отеловљена душа. Очи су отеловљени ум, очи су огледало срца, ја сада гледам не ваше образе, не ваше усне него ваше очи. Ја гледам у ваше очи и у сваком од вас видим вашу душу. Ви се одавно нисте погледали. Дакле, главна ствар је унутрашњи човеков свет. Најважнији људски орган је срце. Срце није просто орган који пумпа крв, срце мисли, оно машта, оно воли, срце пати, оно осећа самилост. Срце је повезано са осећањима, када сте одушевљени ваше срце ће то показати; када сте некога осудили, одразиће се на срцу; када некога мрзите, осетиће се на срцу; када је жена преварила мужа, одразиће се на срцу; када сте узели туђе, одразиће се на срцу; када смо гневни и срце се наше мучи и, како срцу долази добар или лош сигнал, срце ће предати нашој крви тај импулс. Зато има тако много болесних људи, зато је тако много алкохоличара, зато је тако много наркомана, људи желе да побегну из стварног у вештачки свет. Ми сада говоримо о унутрашњем свету. Квалитет наше душе зависи од квалитета нашег срца. Душа се преводи речју живот. Открићу вам још једну велику тајну. Нико од нас никада неће умрети. Нико ко је живео на земљи није могао да умре. Човек је осуђен на вечни живот. Наш земаљски живот је као полигон, само припрема за вечни живот. Нека читава светска наука одговори на следеће питање: Како се у космосу уопште могао појавити живот, како се у космосу могла појавити ћелија, како се у космосу могао појавити јединствени живот на планети Земљи? Читав 20. век, још од када је створена ракета, машине по читавом космосу лете и траже животе по другим планетама. Из америчког буџета биле су издвајане огромне паре за та истраживања. У 2000. години су ти летови обустављени, све машине су показале да живота нема нигде осим на земљи. Како у мртвом космосу постоји јака радијација, како је могао да се појави живот?

Ниједан научник вам неће одговорити како је настао живот и како је настала ћелија. Ја изучавам и физику и биологију и хемију, бавим се и антропологијом, и генетиком. Када сам читао америчке књиге из биологије аутора Вилда, сећам се његове фразе с почетка те огромне књиге. Он је написао сјајну реченицу: Живо је могло настати само из живог. Бог говори о себи: Ја сам пут, истина и живот. Бог је живот, и када у нама нема Бога, нема ни живота. У мом граду постоји десет мушких кажњеничких колонија. Неки од њих су осуђивани за пет, осам или десет казњених дела. Тамо су дилери дроге, убице, недавно сам исповедао једног

и питао га на колико је осуђен, он је рекао на 25 година. Због чега вам сада говорим о њима? Када се срећемо увек разговарамо по два-три сата, одмах долази 400, 500 људи и ја с њима разговарам. Ја никада ни једног од њих нисам осудио, с њима разговарам као с људима. Испоставило се да с њима као с људима никад нико није разговарао. Поставим им једноставно питање – да ли сте некада читали Јеванђеље, они кажу, не никада; јесте ли некада у рукама држали Библију, не никада; јесте ли некада били у храму, никада; јесте ли се исповедали, никада; јесте ли се молили, никада; јесте ли се причешћивали, никада. Ето одговора како су се нашли тамо. А ко су ти људи? То су они исти људи који су ишли с нама у разред. И када сам их питао – јесте ли ви мислили у првом разреду да ћете постати злочинци, професионални разбојници, они седе и плачу. Зато што они никада нису мислили да ће њихов живот изгледати тако. И сада смо се дотакли веома важне теме.

Када сам казао да срце размишља, мисли, пати, воли, то исто могу рећи и о души. И наша душа размишља и све памти. И када се наш живот заврши, то ће личити на крај лета космонаута. Да би се мали космонаут отпратио у космос, потребна је огромна ракета. Али када је космонаут завршио свој посао, та ракета се распада, она се други пут не користи. Исто је тако и с нама. Када се заврши наш земаљски живот, наша ће душа изаћи из тела, а тело ће остати на земљи и спојиће се са земљом. Али душа наша ће остати да живи. А сада погледајмо на нашу душу; ако смо некога осудили, то је остало да живи у нашој души. Ако се будемо бавили блудом, ако будемо имали много мушкараца, жена, све ће то остати у нашој души. Ако будемо агресивни и наша ће душа бити агресивна. Да бисмо схватили шта треба да чинимо у свом животу, треба урадити најприје једну важну, основну ствар. Ја сам од своје шесте године почео да свирам, а не знам ноте. И у музици сам нашао важну реч, важан термин. Читав живот се бавим образовањем, отприлике од своје 22. године и нисам могао наћи одговор на питање: шта је образовање? Да бисмо се као личности формирали правилно, ми морамо успоставити одређене квалитете. Тиме се нико никада и ни у једној држави није бавио. Треба најпре успоставити пажњу. Ако човек нема пажњу са њим је тешко разговарати.

Затим треба поставити другу важну ствар – сећање. Ја се срећем с људима с којима сам разговарао дан раније, они се већ не сећају о чему смо разговарали. Када сам био у вашим годинама знао сам на хиљаде песама. Писао сам и стихове; волим јапанску поезију и уопште поезију,

волим једноставан стих без риме. Кад сам се вратио из војске неколико пута годишње сам лежао у болници до своје 27. године. Био сам тако тешко болестан да сам мислио да нећу преживети. Али сам у 27. години почео да се бавим својим здрављем, постао сам други тип личности. Ушао сам у Цркву, и од тада до сада никада нисам лежао у болници. Дакле, застао сам код сећања.

Следеће што треба поспешити код детета јесте говор. Сретао сам много људи који много читају, уче, пишу, али не умеју да изразе своје мисли. Дакле, говор. А сада још важнија ствар: код детета треба поспешити расуђивање. Шта је то расуђивање? Способност да се анализира и разликује једно од другог. Ја многим ученицима постављам једноставно питање: по чему се бреза разликује од храста? Чак и студентима. Њихови одговори ужасавају. Они не знају шта је заправо дрво. Дрво има стабло, лист, корен, гране. А кад им објасним, кажу да је то врло једноставно. Затим их питам по чему се разликује рит од језера. Кажу да је језеро веће од рита. Када им кажем да су рит направили људи, а да је језеро природно, кажу ми да су то први пут чули. Расуђивање је најважније својство човека. То нас разликује од свих других живих бића.

Следеће што је важно, без чега неће успети чак ни ваш научни живот, то је разумевање. Поново имамо људско својство. Да ли ми разумемо шта учимо, да ли политичари разумеју шта раде, да ли законодавци разумеју какве законе пишу? То је веома важно. Разумеју ли родитељи о чему и како треба разговарати са децом и како се понашати? Следеће што треба успоставити је стваралаштво. Ми смо деца Бога творца. Ми морамо умети да стварамо. Ми не морамо само да радимо већ да стварамо. Човек је способан да ствара. Птице и животиње су примитивне архитекте. Али човек!

Онда долази образовање. Образовање је обучавање и васпитање. Васпитање је главно, формирати тип личности и начин живота. Васпитање се налази у врховима прстију. Када будете имали децу, они од најранијег узраста треба да додирују, да се баве музиком, да додирују глину, дрво, метал, папир, да додирују све. И морају почети да раде нешто својим рукама. Када малом детету почињу да раде руке, њему се укључује свест. Исто тако када почињемо да ходамо, не да трчимо, не треба трчати, трчање нам је потребно само када од неког бежимо, треба ходати. Ако будете ходали, а не седели, онда ће вам добро радити сви органи. Дакле, реч је о схватању. Ми нешто чинимо, од нас се нешто захтева, постављају нам одређене задатке, притом је неопходно бити одговоран. Ми мора-

мо дати одговор како смо урадили то што се од нас очекује. Треба успоставити одговорност, јер ми смо одговорни за своје понашање. Ми смо одговорни и за четири својства нашег унутрашњег света. Ми смо одговорни за наше мисли, ми смо одговорни за наше жеље, за речи које изговарамо и за своју послушност, тј. за дела.

И последње што је важно успоставити код детета јесте – за кога треба живети, за себе или за друге. Ако живим само за себе, ја сам егоиста. Човек нема право да живи ради себе. Ја сам увек гледао ко је био у браку с великим људима. Карл Маркс је имао невероватну жену, она је била племкиња, изузетно образована жена. Она је учила Маркса како да пише, како да гради реченице. Или жена Достојевског. Некада ми дођу жене и кажу: „Мој муж два месеца није донео плату, хоћу да се разведем”. Ја је питам да ли би желела да живи с Достојевским, а она каже: „Како да не, тако велики човек”. А ја јој кажем да је Достојевски био коцкар, и шта још све не. А каква је била његова жена? Она га никада није прекорила због тога. Достојевски је ишао у Монте Карло, тамо му је чак постављен споменик. Он је све изгубио. Написао је и књигу о томе. И он је долазио кући, падао на колена и говорио својој жени: „Ања, Ањушка, преклињем те, ово је последњи пут”. А Ана је скидала прстење, минђуше скидала, давала му и говорила: „Не узнемиравај се, све је у реду”.

Важно је служење, стваралачко служење. Највиши вид служења јесте жртвено служење. Знамо да је у Лењинграду била блокада, када није било никакве хране. И многе мајке су умирале дајући своју храну деци. А неке мајке су појеле своју децу. Због тога се зове жртвено служење, што муж служи жени, жена служи мужу, родитељи деци, деца кад одрасту својим родитељима, политичари народу, учитељи ученицима, свештеници народу, сви треба једни другима да служе. Како је добро када су две руке, када су два ока, и како је добро када је једно срце које нас све спаја. Хтео бих да имате среће у свом личном животу. Ако будете јели лошу храну, бићете болесни. Ако будете пили лошу воду, такође – ми се 82 процента састојимо из воде. Ако будете осуђивали друге људе, бићете болесни. Ако будете гледали лоше филмове, у вас ће ући то што је лоше и бићете болесни. Ако будете варали своје мужеве, своје жене, нећете имати среће у животу. Ако убијете човека, ако урадите макар један абортус, живећете као убица. Мени долази велики број жена које исповедам. Сада ћу вам открити тајну. Једном ми је дошла жена, ја сам је питао јесте ли ви некада урадили абортус, јесте ли убили децу? Она ме је погледала у очи и рекла, ја сам убила 20. Недавно су ми дошли муж и

жена из Москве. Жена је била у тешком стању, умро јој је 26-огодишњи син. Она је била у таквом стању да јој није било до живота. Када сам почео да разговарам с њом и да је исповедам (а када исповедам, ја поставим 55 питања), питао сам је да ли је некада урадила абортус. А сада чујте и запамтите, она је рекла: „Више од 30 пута”. Тада сам јој рекао: „Данас вам је тешко”. А она је рекла: „Веома”. Рекао сам јој: „Тако је било сваком детету које сте убили”.

Не волим никакво ласкање нити лаж. Ја сам одушевљен вашим очима. Видим да свако од вас, и младићи и девојке, могу да учине свој лични живот добрим. Ви сте умни људи, то је реткост. Нисте се одавно огледали, ви сте веома лепа, и зато ја сматрам великом срећом што сам се срео с вама. Ако некада будете имали слободног времена као данас, и ако се сетите мене, чим ме позовете, одмах ћу доћи.

Честитам вам свима нову годину, свима нама честитам рођендан, знамо да се многи нису родили, а ми смо се родили. Честитам нам што смо се родили и што смо примили крштење у Цркви, речено је ко није рођен од воде и Духа неће ући у Царство Божије. Честитам нам што смо се родили у великим народима Русије и Србије. И желео бих да увијек изучавате историју свога народа. Ако се сретнемо још који пут, испричаћу вам о основама живота народа. И честитам нам што смо се срили у овом животу. И нико нам није сметао. И хтео бих да нам пожелим још понешто. Хтео бих да тако проживимо овај земаљски живот, да се послије овоземаљског живота још једном сретнемо у Царству Божијем. И желим вам да родите добру дјецу. И још једна мала тајна, никада се према дјечи не односите као према малој дјечи. Не треба им тепати, према деци се односите као према будућим великим људима. И стварајте од њих одрасле људе. Мајке понекад од дјечака направе пекмезе. Некад ми се чини да мајке хоће своју дјецу да затворе унутар себе. А дјеца од своје друге, треће године у кући већ треба све да чине. И треба да се добро припремите за брак, да умете добро да спремате храну, да никада не псујете, не осуђујете. И да се сећате нашег сусрета.

